

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o európskom partnerstve v oblasti inovácií ‚Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť‘“

COM(2012) 79 final

(2013/C 44/21)

Spravodajca: **pán CHIRIACO**

Komisia sa 29. februára 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o európskom partnerstve v oblasti inovácií ‚Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť‘“

COM(2012) 79 final.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 22. novembra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 485. plenárnom zasadnutí 12. a 13. decembra 2012 (schôdza z 12. decembra) prijal 125 hlasmi za, pričom 2 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) pokladá za potrebné, aby Európska únia naďalej zaručovala primeranú úroveň verejných investícií do podpory inovácie v poľnohospodárstve. V tejto súvislosti je podľa EHSV potrebné zaručiť lepšiu koordináciu politických opatrení v oblasti výskumu v užšom zmysle slova a opatrení poľnohospodárskej politiky v prospech inovácie, s osobitným dôrazom na opatrenia financované z prostriedkov SPP. EHSV okrem toho vidí v diskusii o EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ vhodnú príležitosť na príspevanie do procesu reformy spoločnej poľnohospodárskej politiky v období po roku 2013.

1.2 EHSV žiada, aby stratégia presadzovaná v EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ venovala náležitú pozornosť posilneniu a konsolidácii európskeho spracovateľského priemyslu. Jedine vhodnou integráciou jednotlivých článkov poľnohospodársko-potravinárskeho výrobného reťazca bude možné zaručiť zvýšenú ponuku európskeho poľnohospodárstva, zodpovedajúce efektívne využitie a bezpečný prístup na trh európskych surovín.

1.3 EHSV pokladá za potrebné podniknúť reflexiu o ukazovateli, ktorý navrhla Komisia na hodnotenie opatrení EIP z hľadiska udržateľnosti. EHSV síce uznáva rozhodujúci prínos, ktorý pre udržateľnosť môže znamenať uspokojivá úroveň funkčnosti pôdy, ale pokladá za potrebné zväžiť použitie iných ukazovateľov výkonu, ktoré by umožnili zhodnotiť potenciálny príspevok niektorých poľnohospodárskych postupov, predovšetkým k ochrane prírodných zdrojov.

1.4 EHSV sa domnieva, že v rámci EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ by sa nemala zanedbať podpora

zavádzaniu novátorských foriem organizácie, ktoré by boli schopné optimalizovať vzťahy medzi jednotlivými aktérmi vnútroštátnych a európskych poľnohospodársko-potravinárskych reťazcov. Ak sa má zabrániť strate poľnohospodárskej činnosti v mnohých európskych vidieckych oblastiach, treba splniť okrem iného tieto zásadné ciele: zabezpečiť patričnú úroveň rentability pre poľnohospodárske subjekty, zlepšiť fungovanie poľnohospodársko-potravinárskych zásobovacích reťazcov, prinavrátiť trhovú silu poľnohospodárskym subjektom a spravodlivejšie rozdeliť hodnoty medzi jednotlivých aktérov poľnohospodársko-potravinárskych reťazcov.

1.5 EHSV žiada Komisiu, aby zabezpečila primeranú účasť a zapojenie zástupcov hospodárskych, sociálnych a inštitucionálnych partnerstiev z poľnohospodárskeho sektora pri riadení EIP s cieľom umožniť čo najúčinnejšiu a najefektívnejšiu realizáciu pripravovaných aktivít.

1.6 EHSV sa nazdáva, že metóda EIP bude mať kladný vplyv len vtedy, ak sa operačné skupiny dokážu účinne pretransformovať na subjekty schopné iniciovať procesy rozvoja s merateľnými cieľmi, a nestanú sa len ďalšími novými partnerstvami, ktoré majú jediný cieľ, a to jednoducho žiadať verejné finančné príspevky. EHSV tiež súhlasí s návrhom Európskej komisie zabezpečiť náležitú koordináciu jednotlivých operačných skupín EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ vytvorením siete EIP v rámci európskej siete pre rozvoj vidieka.

1.7 EHSV vidí v iniciatíve EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ cenný príspevok k inovácie v poľnohospodárstve tým, že vytvára sieť hospodárskych subjektov sektora a prepája miesta tvorby inovácie s miestami jej uplatnenia v praxi. EHSV sa domnieva, že vďaka tomuto prístupu by mali byť k dispozícii sprostredkovateľské subjekty, ktoré spájajú jednotlivých aktérov zapojených do rôznych štádií inovácie. Podľa EHSV dosah EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ závisí od aktívnej účasti sprostredkovateľov

inovácie (*innovation brokers*) schopných vytvárať a konsolidovať spoluprácu mnohých rôznych aktérov v záujme inovácie.

1.8 EHSV považuje za dôležité doplniť iniciatívy operačných skupín EIP o opatrenia v oblasti generičnej obnovy, technickej asistencie, odbornej prípravy, predovšetkým mladých poľnohospodárov, podporovať štrukturálne investície, propagovať a zveľaďovať poľnohospodársku produkciu, vytvárať nové trhové príležitosti (napr. krátke dodávateľské reťazce) a diverzifikovať príjem podniku prostredníctvom prednostného prístupu k zdrojom dostupným v programoch na rozvoj vidieka.

1.9 EHSV žiada, aby sa zaviedli špecifické opatrenia, ktoré by zaručili koordináciu a synergiu medzi EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ a európskymi partnerstvami v oblasti surovín a vody.

2. Európske partnerstvá v oblasti inovácie (EIP)

2.1 Európska komisia vo svojom oznámení „Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 – Únia inovácií“ zavádza koncept európskych partnerstiev v oblasti inovácií (European Innovation Partnerships – EIP) ⁽¹⁾. Komisia sa nazdáva, že EIP by mali prispievať k riešeniu rôznych problémov s veľkým významom pre spoločnosť, napríklad udržateľnými výrobnými metódami zabezpečiť zdravé, resp. vysoko kvalitné potraviny.

2.2 Európska komisia doteraz podporila prvé experimentálne EIP „Aktívne a zdravé starnutie“ ⁽²⁾. Súbežne boli predložené nasledujúce tri návrhy na EIP v týchto oblastiach:

— „Suroviny“ ⁽³⁾,

— „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ ⁽⁴⁾,

— „Voda“ ⁽⁵⁾.

2.3 EHSV už v minulosti prejavil záujem o európske partnerstvá. Napriek tomu pripomína početné opatrenia a všeobecné postupy, ktoré už boli v tejto súvislosti prijaté. EHSV upozornil na potrebu zohľadniť tieto skúsenosti dosledovaním podniknutých iniciatív. Podľa EHSV by sa mala uznať a skonsolidovať všetka doterajšia činnosť Komisie a ostatných zainteresovaných strán a použiť pri koncipovaní nových iniciatív. V tejto súvi-

⁽¹⁾ COM(2010) 546 final – Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 – Únia inovácií.

⁽²⁾ COM(2012) 83 final – Realizácia strategického vykonávacieho plánu pre európske partnerstvo v oblasti inovácií zamerané na aktívne a zdravé starnutie.

⁽³⁾ COM(2012) 82 final – Sprístupnenie surovín pre budúci blahobyt Európy – Návrh európskeho partnerstva pre inovácie v oblasti surovín.

⁽⁴⁾ COM(2012) 79 final – Európske partnerstvo v oblasti inovácií „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“.

⁽⁵⁾ COM(2012) 216 final – Európske partnerstvo v oblasti inovácií zamerané na vodné hospodárstvo.

slosti EHSV odporúča zaručiť súlad nových navrhovaných opatrení a nástrojov s existujúcimi postupmi s cieľom predchádzať ďalším komplikáciám a zdvojeniu práce a zabezpečiť potrebnú kontinuitu, právnu istotu a stabilitu ⁽⁶⁾. EHSV požadoval zabezpečiť zásady dobrovoľnosti, „variabilnej geometrie“, transparentnosti a prehľadného, jednoducho ovládateľného riadenia pri uplatňovaní európskych partnerstiev v oblasti inovácie ⁽⁷⁾.

3. Zhrnutie oznámenia

3.1 Európska komisia v rámci iniciatívy „Únia inovácií“ predložila oznámenie, v ktorom presadzuje vytvorenie európskeho partnerstva v oblasti inovácií týkajúceho sa „poľnohospodárskej produktivity a udržateľnosti“.

3.2 Európska komisia vytyčuje v rámci EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ dva ciele:

— **Podporiť produktivitu a účinnosť** odvetvia poľnohospodárstva tým, že sa do roku 2020 zvráti súčasný trend klesajúceho rastu produktivity.

— **Zaručiť udržateľný vývoj poľnohospodárstva** dosiahnutím uspokojivej úrovne funkčnosti pôdy do roku 2020.

Zámerom EIP v tomto zmysle je prispieť k účinnému prepojeniu špičkového výskumu a špičkových technológií a zainteresovaných strán, akými sú poľnohospodári, podniky, priemysel, poradenské služby a mimovládne organizácie.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 EHSV podporuje iniciatívu Komisie na zavedenie európskych partnerstiev v oblasti inovácií (EIP). EHSV súhlasí najmä s rozhodnutím Komisie vyhradiť osobitnú iniciatívu v oblasti EIP problematike produktivity a udržateľnosti poľnohospodárstva. EHSV sa nazdáva, že táto iniciatíva môže byť zaujímavou príležitosťou aj na podnietenie reflexie medzi zainteresovanými stranami z poľnohospodársko-potravinárskeho sektora, ktorá by vyústila do vytýčenia prioritných cieľov rozvoja európskeho poľnohospodárstva do roku 2050. V tejto súvislosti EHSV vyzýva Komisiu, aby zohľadnila niektoré jeho návrhy, ktoré sformuloval vo svojich predchádzajúcich stanoviskách ⁽⁸⁾.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV „Únia inovácií“ (Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 39 – 46, bod 3.5).

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV „Únia inovácií“ (Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 39 – 46, bod 4.4).

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV „Budúcnosť mladých európskych poľnohospodárov“ (Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011, s. 19 – 24, bod 3.5) a stanovisko EHSV „Úloha žien v poľnohospodárstve a vo vidieckych oblastiach“ (Ú. v. EÚ C 299, 4.10.2012, s. 29 – 33).

4.2 EHSV sa nazdáva, že jednou z hlavných výziev poľnohospodárstva do budúcnosti je najsť výrobný model, ktorý by umožnil zosúladiť poľnohospodársku výrobu s ochranou životného prostredia a s udržateľnosťou. Dosiahnutie tohto cieľa však sťažuje niekoľko prvkov, ktoré v ostatnom čase spoločne vymedzujú kontext poľnohospodársko-potravinárskeho sektora na svete. Kolísanie cien poľnohospodárskych komodít, presun ťažiska poľnohospodárskeho sektora do finančnej sféry („sfinančnenie“), rastúca tendencia využívať poľnohospodárske produkty na energetické účely a dôsledky celosvetovej hospodárskej krízy sú vážnymi prekážkami vytvárania nových produktívnejších a udržateľnejších poľnohospodárskych postupov. V tejto súvislosti EHSV vyzdvihuje význam výskumu a inovácie a nazdáva sa, že EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ môže významne prispieť k zvládnutiu tejto rozhodujúcej výzvy pre budúcnosť európskeho poľnohospodárstva.

4.3 EHSV poukazuje na to, že na úroveň konkurencieschopnosti celkového európskeho poľnohospodársko-potravinárskeho systému rozhodujúcim spôsobom vplyva príspevok spracovateľského priemyslu a potravinárskeho obchodno-distribučného sektora. V tejto súvislosti EHSV vyzýva Komisiu, aby nepodcenila prínos, ktorý má dovoz poľnohospodárskych surovín z hľadiska dosahovania výsledkov európskych poľnohospodársko-potravinárskych výrobných reťazcov. Stratégia presadzovaná v EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ bude z tohto hľadiska musieť venovať náležitú pozornosť posilneniu a konsolidácii európskeho spracovateľského priemyslu. Jedine vhodnou integráciou jednotlivých článkov poľnohospodársko-potravinárskeho výrobného reťazca bude možné zaručiť zvýšenú ponuku európskeho poľnohospodárstva, zodpovedajúce efektívne využitie a bezpečný prístup na trh európskych surovín.

4.4 EHSV konštatuje, že Komisia vo svojom oznámení nenavrhuje definíciu poľnohospodárskej produktivity. Úvahy o pojme produktivity v poľnohospodárstve musia nevyhnutne vychádzať zo spoločnej definície výsledkov poľnohospodárskej výroby. EHSV vo svojich viacerých stanoviskách⁽⁹⁾ zdôraznil, že je dôležité zachovať európsky poľnohospodársky model a pripomenul, že obyvatelia Únie zabezpečujú rôzne funkcie poľnohospodárstva (výroba potravín a vlákien, ochrana životného prostredia a rozvoj vidieka, príspevok k zlepšovaniu životných podmienok vo vidieckych oblastiach, vyvážený územný rozvoj, kvalita potravín a dobré životné podmienky zvierat). Podľa EHSV by sa teda všetko úsilie o podporu a zlepšenie produktivity v poľnohospodárstve malo zamerať na cieľ vyzdvihnúť multifunkčný charakter poľnohospodárstva a podporiť vyvážený rozvoj tohto sektora a nepodceňiť žiaden z prínosov európskeho poľnohospodárskeho modelu.

4.5 Podľa EHSV by sa v rámci pojmu poľnohospodárskej produktivity nemalo zabudnúť vyzdvihnúť prínos rôznych faktorov k výrobe. V mnohých analýzach poľnohospodárskej

produktivity prevažuje tendencia zohľadňovať výlučne prínos technických faktorov (pôda, voda, hnojivo, prípravky na ochranu rastlín, osivá) a zabúdať na zásadný prínos ľudského faktora predovšetkým pri dosahovaní kvalitných výrobkov. Podľa EHSV teda nie je možné koncipovať stratégiu podpory a zvyšovania produktivity v poľnohospodárstve bez toho, aby sa podnikli patričné kroky (vzdelávanie, bezpečnosť) na zvýšenie kvality poľnohospodárskej činnosti.

4.6 So zreteľom na uplatňovanie EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ EHSV pokladá za potrebné podnietiť reflexiu o chápaní udržateľnosti, aj s cieľom zohľadniť osobitosti európskeho poľnohospodárskeho modelu, ako aj vývojové tendencie a výzvy na svetovej scéne. Pokiaľ ide o vzťah medzi poľnohospodárstvom a udržateľnosťou, EHSV chce predovšetkým pripomenúť prínos multifunkčnosti k dosiahnutiu tohto cieľa. V tejto súvislosti považuje EHSV za potrebné zdôrazniť, že multifunkčnosť je špecifickou črtou a neoddeliteľnou súčasťou poľnohospodárstva, a preto ju treba zachovať a zveľaďovať aj so zreteľom na podporu udržateľného rozvoja.

4.7 EHSV pripomína výrazný pokrok, ktorý dosiahlo odvetvie európskeho poľnohospodárstva v troch oblastiach udržateľného rozvoja (hospodárskej, sociálnej a environmentálnej). EHSV však pripomína, že udržateľný rozvoj nemožno zaručiť, ak sa nebude venovať náležitá pozornosť inštitucionálnemu rozmeru udržateľnosti. Preto chce EHSV poukázať na potrebu podporovať aj prostredníctvom opatrení EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ patričnú úroveň zapojenia a zaangažovania všetkých aktérov poľnohospodárskeho sektora s cieľom v maximálnej miere využiť potenciálny prínos európskeho poľnohospodárskeho modelu k dosiahnutiu cieľa udržateľného rozvoja.

4.8 EHSV súhlasí s rozhodnutím Komisie vytýčiť udržateľnosť poľnohospodárstva ako jeden z prioritných cieľov EIP. V tejto súvislosti však EHSV pokladá za potrebné podnietiť reflexiu o ukazovateľoch, ktorý navrhla Komisia na hodnotenie výkonu opatrení EIP z hľadiska udržateľnosti. EHSV síce uznáva rozhodujúci prínos, ktorý pre udržateľnosť môže znamenať uspokojivá úroveň funkčnosti pôdy, ale pokladá za potrebné zvážiť použitie iných ukazovateľov výkonu, ktoré by umožnili zhodnotiť potenciálny príspevok niektorých poľnohospodárskych postupov, predovšetkým k ochrane prírodných zdrojov.

4.9 EHSV napokon považuje za vhodné podporiť dôkladnejšie preskúmanie pojmu inovácie v poľnohospodárstve, ktoré by umožnilo poukázať na osobitosti európskeho poľnohospodárskeho modelu a zohľadniť ich. V priebehu 60. až 80. rokov došlo aj vďaka inováciám, ktoré zaviedla tzv. zelená revolúcia, k výraznému rozmachu poľnohospodárskej výroby. K tomuto zvýšeniu produktivity však došlo na úkor environmentálnej udržateľnosti poľnohospodárstva v dôsledku čoraz rozsiahlejšieho používania chemických prípravkov (hnojív, herbicídov a pesticídov) a palív pre mechanizované spraco-

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV „Reforma SPP v roku 2013“ (Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 35 – 42), stanovisko EHSV „SPP do roku 2020“ (Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 116 – 128), stanovisko EHSV „Budúcnosť SPP“ (Ú. v. EÚ C 132, 3.5.2011, s. 63 – 70).

vane.

Hoci je EHSV presvedčený, že potravinová bezpečnosť je základným ľudským právom, nazdáva sa, že tzv. zelená revolúcia nepredstavuje model na zvládnutie tejto zásadnej globálnej výzvy v budúcnosti. V tomto zmysle sa inovačné procesy v poľnohospodárstve musia zameriavať na podporu organickej stratégie rozvoja sektora, v rámci ktorej by sa vďaka efektívnemu využívaniu všetkých výrobných faktorov (pôda, voda, práca, energia) a zveľaďovaniu kvalitnej výroby zároveň podporoval multifunkčný charakter poľnohospodárstva.

4.10 EHSV je presvedčeným zástancom názoru, že je dôležité zveľaďovať a brániť európsky poľnohospodársky model. Je potrebné uznať multifunkčný charakter poľnohospodárstva a vyzdvihnúť jeho prínos k dosahovaniu cieľa, ktorým je zaručenie udržateľného rozvoja. Toto rozšírenie funkcií a úloh poľnohospodárstva vedie k tomu, že je potrebné premyslieť inovačné stratégie zamerané na tento sektor. Podľa EHSV by sa mali prehodnotiť hranice a oblasti pôsobnosti opatrení, pričom treba mať na pamäti, že poľnohospodárstvo a ostatné výrobné sektory sa v súčasnosti čoraz viac vzájomne ovplyvňujú. V tomto zmysle budú musieť inovačné stratégie postupne strácať svoj úzko sektorový charakter a väčšmi sa zamerať na súbor aktivít, ktoré spadajú pod označenie „biohospodárstvo“.

4.11 EHSV vyzýva Komisiu, aby nezanedbala žiadnu formu inovácie, ktorá by sa potenciálne dala využiť v poľnohospodárskom sektore. EHSV v tejto súvislosti nepodceňuje význam, ktorý má zaručenie náležitej podpory vytváraniu a šíreniu inovácie procesov v poľnohospodárstve, ale vyzýva, aby sa venovala väčšia pozornosť tým inováciám, ktoré sa dajú zaviesť v jednotlivých štádiách uvádzania produktov na trh, tým, ktoré súvisia s pokusným zavádzaním nových foriem organizácie podnikov a tým, ktoré slúžia na optimalizáciu vzťahov medzi jednotlivými aktérmi vnútroštátnych a európskych poľnohospodársko-potravinárskych reťazcov.

4.12 Na margo inovácie produktov EHSV poukazuje na rastúci záujem súkromných osôb o vývoj, šírenie a distribúciu, resp. uvádzanie funkčných potravín na trh. EHSV uznáva význam týchto nových druhov tovaru z hospodárskeho a zdravotného hľadiska, avšak poukazuje na potrebu podporovať procesy inovácie produktov, ktoré síce zahŕňajú súkromné iniciatívy, ale vo väčšej miere zohľadňujú potrebu prinášať zásadný úžitok celej spoločnosti.

4.13 EHSV sa nazdáva, že Európska komisia vytyčuje v rámci EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ veľmi ambiciózne ciele. EHSV sa nazdáva, že v snahe o čo najúspešnejšiu realizáciu iniciatívy je potrebné zaručiť maximálny súlad medzi EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ a všetkými ostatnými oblasťami politiky EÚ (podniky, opatrenia v oblasti klimatických zmien, medziodvetvové politiky, hospodárstvo, financie a dane, zamestnanosť a sociálne

práva, energetika a prírodné zdroje, životné prostredie, spotrebiteľia a zdravie, vonkajšie vzťahy a zahraničné veci, regióny a miestny rozvoj, veda a technológia). V tejto súvislosti sa bude musieť dohliadať obzvlášť na to, aby sa zaručil súlad medzi iniciatívou EIP a náplňou a nástrojmi spoločnej poľnohospodárskej politiky.

4.14 EHSV pokladá za dôležité poukázať na potenciálny dosah rozhodnutí EÚ týkajúcich sa obchodnej politiky z hľadiska úrovne produktivity poľnohospodárskeho sektora. Napríklad rozhodnutie EÚ znížiť podporu pestovania bielkovinových plodín malo za následok stratu konkurencieschopnosti európskych hospodárskych subjektov v tomto sektore. EHSV vidí v tomto prípade názorný príklad toho, že zvýšenie produktivity niektorých poľnohospodárskych sektorov nezávisí výlučne od zvýšenia objemu prostriedkov poskytnutých odvetviu, ale môže sa dosiahnuť aj prijatím účinných obchodných opatrení. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že ak sa má poľnohospodárom zaručiť rentabilita, je potrebné, aby každú politiku zameranú na zvýšenie poľnohospodárskej produktivity sprevádzali opatrenia, ktoré dosiahnutej zvýšenej poľnohospodárskej produkcii zaručia potrebný prístup na trh.

4.15 EHSV pripomína, že celý svet i jednotlivé krajiny získali ohromné výhody z nárastu produktivity v poľnohospodárstve. Značná časť týchto výhod je výsledkom technologickému pokroku dosiahnutému vďaka verejným investíciám do výskumu a vývoja v poľnohospodárskom sektore. Získané empirické dôkazy však naznačujú, že výhody výrazne presiahli vynaložené náklady. Podľa EHSV je potrebné, aby Európska únia naďalej zaručovala primeranú úroveň verejných investícií do podpory inovácie v poľnohospodárstve. V tejto súvislosti je podľa EHSV potrebné zaručiť lepšiu koordináciu politických opatrení v oblasti výskumu v užšom zmysle slova a opatrení poľnohospodárskej politiky v prospech inovácie, s osobitným dôrazom na opatrenia financované z prostriedkov SPP. Mal by sa skvalitniť príspevok k šíreniu technického pokroku, ktorý môže mať jednak režim oddelených priamych platieb v rámci prvého piliera, jednak štrukturálne opatrenia v záujme vidieckeho rozvoja.

4.16 EHSV poukazuje na skutočnosť, že diskusia o EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ prebieha súčasne s diskusiou o novom viacročnom finančnom rámci Európskej únie. V súčasnosti nie je ešte známy presný objem prostriedkov, ktoré EÚ zamýšľa vyčleniť na realizáciu svojich jednotlivých politík. EHSV pokladá za dôležité, aby EÚ v súlade s cieľmi stratégie Európa 2020 náležite podporovala programy v oblasti výskumu a inovácie uskutočňované na európskej úrovni. Pokiaľ ide o odvetvie poľnohospodárstva, EHSV žiada, aby sa prinajmenšom zaručilo, že sa vyčlení 5,1 mld. EUR špecificky na výskum a inováciu v poľnohospodárstve v súlade s návrhom VFR na roky 2014 – 2020.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 EHSV oceňuje úsilie Európskej komisie zaviesť novú formu riadenia v záujme uplatňovania procesov inovácie, ale žiada, aby sa vyjasnili kritériá, ktoré budú použité na určenie zloženia riadiaceho výboru dohliadajúceho na vypracovanie viacročného strategického plánu vykonávania EIP.

5.2 EHSV považuje za dôležité zaručiť maximálny súlad medzi EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ a ostatnými doterajšími iniciatívami Komisie v oblasti podpory inovácie v sektore (stály výbor pre poľnohospodársky výskum, ERA-NET a európske technologické platformy). EHSV už v minulosti⁽¹⁰⁾ poukázal na prínos a úžitok spoločného plánovania v oblasti poľnohospodárskeho výskumu, pokiaľ ide o vplyv na európsku konkurencieschopnosť. EHSV ďalej žiada, aby sa bližšie objasnili opatrenia, ktoré budú prijaté s cieľom zaručiť koordináciu a synergiu medzi EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ a európskymi partnerstvami v oblasti surovín a vody.

5.3 EHSV pokladá rámec, ktorý Európska komisia predložila v súvislosti s EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“, za veľmi ambiciózne. EHSV sa nazdáva, že prístup zdola nahor navrhnutý pre fungovanie operačných skupín treba vnímať ako vítanú inováciu. EHSV zároveň navrhuje zamyslieť sa nad potenciálnymi problémami a ťažkosťami, pokiaľ ide o schopnosť riadenia, ktoré by sa mohli vyskytnúť pri uplatňovaní novej stratégie EIP. Podľa EHSV bude mať metóda EIP kladný vplyv len vtedy, ak sa operačné skupiny dokážu účinne pretransformovať na subjekty schopné iniciovať procesy rozvoja s merateľnými cieľmi, a nestanú sa len ďalšími novými partnerstvami, ktoré majú jediný cieľ, a to jednoducho žiadať verejné finančné príspevky.

5.4 EHSV sa domnieva, že je potrebné zaručiť, aby uskutočňovanie metódy EIP prebiehalo bez spôsobovania ďalších ťažkostí a komplikácií subjektom, ktoré by mali byť potenciálne zapojené do operačných skupín. EHSV predovšetkým zdôrazňuje, že uskutočňovanie iniciatívy EIP by mohlo mať za následok administratívne náklady pre riadiace orgány a platobné agentúry zapojené do činnosti v rámci výberu, platby, monitorovania a kontroly súvisiacej s uplatňovaním metódy EIP. Podľa EHSV v tomto prípade hrozí, že sa oslabí prínos iniciatívy EIP, a to aj z hľadiska pomeru medzi nákladmi a prínosom.

5.5 EHSV oceňuje skutočnosť, že Komisia zvolila na uplatňovanie EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ *Agricultural Innovation System – (AIS)* – systémový prístup navrhnutý Svetovou bankou, zameraný na vytvorenie novej siete organizácií, podnikov a jednotlivcov s cieľom vniesť na trh nové produkty, procesy a formy organizácie po dohode

s inštitúciami a v súlade s politickými opatreniami, ktoré ovplyvňujú spôsob, akým jednotliví aktéri navzájom spolupracujú, delia sa o poznatky, prístupujú k nim, vymieňajú si ich a zveľaďujú ich. Tento prístup jasne poukazuje na dôležitosť sprostredkovateľských subjektov, ktoré spájajú jednotlivých aktérov zapojených do rôznych štádií inovácie. Podľa EHSV dosah EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ teda závisí od aktívnej účasti sprostredkovateľov inovácie (*innovation brokers*) schopných vytvárať a konsolidovať spoluprácu mnohých rôznych aktérov v záujme inovácie.

5.6 EHSV súhlasí s návrhom Európskej komisie zabezpečiť náležitú koordináciu jednotlivých operačných skupín EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ vytvorením siete EIP v rámci európskej siete pre rozvoj vidieka. EHSV v tejto súvislosti požaduje bližšie informácie o vykonávacích ustanoveniach, ktoré Európska komisia zamýšľa prijať, aby pre európsku sieť pre rozvoj vidieka vytvorila podmienky na výkon tejto novej úlohy s osobitným dôrazom na opatrenia zamerané na odbornú prípravu personálu s patričnými schopnosťami a primeranou kvalifikáciou.

5.7 Nové globálne výzvy (liberalizácia trhov, demografický rast a nedostatok prírodných zdrojov) spôsobujú, že sa problematike inovácie v poľnohospodárstve venuje čoraz väčšia pozornosť. Z dostupných údajov vyplýva, že existuje mnoho problémov súvisiacich so skutočnosťou, že inovácia prebieha pomalšie, než sa očakávalo, a že prevládajú tradičné metódy inovácie, napr. v oblasti mechanizmov, resp. odrôd, nad inováciou spojenou s novými trhmi, priamym spracovaním, novými kultivačnými technikami a certifikáciou. EHSV vidí v iniciatíve EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“ cenný príspevok k inovácií v poľnohospodárstve tým, že vytvára sieť hospodárskych subjektov sektora a prepája miesta tvorby inovácie s miestami jej uplatnenia v praxi.

5.8 EHSV pripomína, že ochota podporovať inováciu v poľnohospodárstve tiež závisí od osobných vlastností jednotlivých podnikateľov, resp. ich rodín, štrukturálnych osobitností podniku a trhových podmienok, ako aj celkového kontextu (kultúrneho a inštitucionálneho), v ktorom podnik pôsobí. v tejto súvislosti považuje EHSV za dôležité doplniť iniciatívy operačných skupín EIP o opatrenia v oblasti generáciej obnovy, technickej asistencie, odbornej prípravy, predovšetkým mladých poľnohospodárov, podporovať štrukturálne investície, propagovať a zveľaďovať poľnohospodársku produkciu, vytvárať nové trhové príležitosti (napr. krátke dodávateľské reťazce) a diverzifikovať príjem podniku prostredníctvom prednostného prístupu k zdrojom dostupným v programoch na rozvoj vidieka.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV „Poľnohospodársky výskum“ (Ú. v. EÚ C 128, 18.5.2010, s. 107 – 110, bod 1.3).

5.9 EHSV pripomína, že do programov rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013 bolo zavedené nové opatrenie zamerané na propagáciu skúseností v oblasti „spolupráce pri vývoji nových produktov, procesov a technológií v poľnohospodárstve a potravinárskom odvetví a odvetví lesného hospodárstva“⁽¹⁾. EHSV pokladá za potrebné zaručiť koordináciu a súlad medzi opatreniami EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“

a doterajšími skúsenosťami získanými v oblasti rozvoja vidieka. V tejto súvislosti by bolo prostredníctvom výsledkov strednodobých hodnotení programov rozvoja vidieka vhodné zanalyzovať problematické i silné stránky, ktoré sa doteraz ukázali pri uplatňovaní projektov v oblasti spolupráce, v snahe zúročiť tieto skúsenosti pri plánovaní konkrétnych opatrení EIP „Poľnohospodárska produktivita a udržateľnosť“.

V Bruseli 12. decembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Článok 29 nariadenia (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV).